

अगस्त्यो मैत्रावरुणिः। इन्द्रः । अनुष्टुप्, ६ त्रिष्टुप् ।

मत्सि नो वस्यइष्टय इन्द्रमिन्दो वृषा विश।

ऋघायमाण इन्वसि शत्रुमन्ति न विन्दसि ॥ १.१७६.०१

इन्दो- शुष्कहृदयक्लेदनकर रस । नः- अस्माकम् । वस्यइष्टये- वृत्तिस्तम्भैषणायै । इन्द्रम्- ईशानशीलम् । मत्सि- मादय । वृषा- वर्षकः सन् । विश- प्रविश । ऋघायमाणः- शत्रूणां हिंसकः सन् । इन्वसि- व्याप्नोषि । अन्ति- अन्तिके । शत्रुं न विन्दसि । शत्रवः पलायिता इति भावः । अथवा परमार्थतया भवतः शत्रव एव न सन्तीति भावः ॥१॥

तस्मिन्ना वेशया गिरो य एकश्चर्षणीनाम् । अनु स्वधा यमुप्यते यवं न चर्कृषदृषा ॥ १.१७६.०२

गिरः- मन्त्रान् । तस्मिन्- इन्द्रे । आ वेशय- प्रवेशय । यः । एकः । चर्षणीनाम्- दर्शनानामाश्रयः । वृषा- वर्षकः । यम् । अनु । स्वधा- अन्नं स्वधारणेत्याध्यात्मिके । उप्यते । यः । वृषः- वृष्टिदः सन् । यवं न- धान्यादिकं च । चर्कृषत्- अङ्कुरयति ॥२॥

यस्य विश्वानि हस्तयोः पञ्च क्षितीनां वसु।

स्पाशयस्व यो अस्मधुग्दिव्येवाशनिर्जहि ॥ १.१७६.०३

यस्य । हस्तयोः- भुजयोः । विश्वानि- सर्वाः । पञ्च क्षितीनाम् । वसु- सम्पदः । वसन्ति । यः । दिव्या इव अशनिः । तादृशस्त्वम् । अस्मधुक्- अस्माकमन्तरायम् । स्पाशयस्व- बाधस्व । जहि- जयं प्राप्नुहि ॥३॥

असुन्वन्तं समं जहि दूणाशं यो न ते मयः।

अस्मभ्यमस्य वेदनं दद्धि सूरिश्चिदोहते ॥ १.१७६.०४

समम्- एकोद्योगेन। यः- यत्। ते- तव। न मयः- सुखकरं न भवति तत्। असुन्वन्तम्- रसानिष्पादकम्। दूणाशम्- दुःखेन नाशनीयमस्मद्भावनम्। जहि। अस्य- सोमस्य रसस्य। वेदनम्- अनुभवम्। अस्मभ्यम्- नः। दद्धि- देहि। सूरिश्चित्- तदनुभवयुक्त एव। ओहते- तद्धारयितुं शक्तः ॥४॥

आवो यस्य द्विबर्हसोऽर्केषु सानुषगसत्।

आजाविन्द्रस्येन्द्रो प्रावो वाजेषु वाजिनम् ॥ १.१७६.०५

यस्य। द्विबर्हसः- अभ्युदयनिःश्रेयसभूतधर्मस्य। अर्केषु- मन्त्रेषु। सानुषक्- सानुषङ्गः सन्। असत्- सततम्। आवः- रक्षसि। इन्द्रो- शुष्कहृदयक्लेदनरस। आजौ- वृत्रैर्जनितयुद्धे। इन्द्रस्य- परमेश्वरस्य। वाजेषु- गतिषु। वाजिनम्- इन्द्राश्वं प्राणम्। प्रावः- प्रकर्षेण रक्षसि ॥५॥

यथा पूर्वेभ्यो जरितृभ्य इन्द्र मय इवापो न तृष्यते बभूथ।

तामनु त्वा निविदं जोहवीमि विद्यामेष वृजनं जीरदानुम् ॥ १.१७६.०६

पूर्वं व्याख्यातम् ॥६॥